

КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

В умовах сучасного етапу розвитку суспільства відбувається зміна системи цінностей і пріоритетів, обумовлена новими суспільними відносинами під впливом демократизації і гуманізації у сфері освіти і культури. Триває пошук елементів і засобів, які сприймають ефективній комунікативній діяльності соціального педагога з дітьми підліткового віку в умовах ЗОШ.

Тому незаперечним є твердження про те, що якість соціального життя підлітків в умовах загальноосвітньої школи великою мірою залежить від характеру її спілкування з іншими людьми. Отримання задоволення від спілкування позначається на психологічному благополуччі учасників комунікативного процесу, водночас постійне незадоволення соціальними контактами й міжособистісними стосунками призводять до поганого настрою, депресії, зниження активності, а зрештою – до погіршення здоров'я й невиконання запланованих цілей.

Для соціального педагога спілкування є одним з головних інструментів професійної діяльності. Саме спілкування є найскладнішою сферою діяльності в соціально-педагогічній роботі. Від комунікативних якостей соціального педагога, комунікативних здібностей та комунікативної компетенції часто залежать результати його роботи з підлітками.

Проблему формування комунікативної діяльності соціального педагога з дітьми підліткового віку досліджують сучасні вітчизняні науковці М. Галагузову, І. Звереву, А. Капську, Л. Коваль, Г. Медведєву, Л. Міщик та ін.

Зокрема А. Капська стверджує, що вагомість соціального педагога як партнера у спілкуванні особливо зросла в останні роки. У нього спостерігається диференціація прояву комунікативних якостей за ознакою їх достовірності, переконливості, аргументованості, емпатійності. Позитивне сприйняття підлітками пропозицій, рекомендацій визначається позицією соціального педагога, яка досить виразно простежується в процесі комунікативної взаємодії. Тому для підвищення ефективності соціально-педагогічної роботи спеціаліст має досконало володіти знаннями і вміннями професійної комунікації, а також вміти адекватно їх застосовувати у відповідній сфері та ситуації [1, с. 346].

Поняття «компетентність» в широкому розумінні цього слова означає досконале знання своєї справи, суті роботи, яка виконується, складних зв'язків, явищ і процесів, можливих способів і засобів досягнення окреслених цілей. У зміст компетентності включається рівень базової і спеціальної освіти, стаж роботи, уміння акумулювати широкий життєвий і професійний досвід, знання можливих наслідків конкретного способу впливу на особистість [2, с. 193].

Подібну точку зору мають А. Козлов, Т. Іванова, які зазначають, що

професійна компетентність характеризується наявністю у соціальних педагогів комплексу знань, умінь, навичок, психологічних якостей, професійних позицій. А знання, уміння і навички виступають як рольові характеристики професійної компетентності. Окрім того, професійна компетентність соціального працівника повинна включати також і особисті якості, а також сукупність умінь і навичок, що забезпечують функціонування процесу спілкування з підлітками. При цьому комунікативна компетентність складається зі здібностей: давати соціально-психологічний прогноз комунікативної ситуації, у якій відбувається спілкування; психологічно програмувати процес спілкування, спираючись на своєрідність комунікативної ситуації; здійснювати соціально-психологічне керування процесами спілкування в комунікативній ситуації [2, с. 223].

Зауважимо, що у структурі професійної діяльності соціального педагога проявляється його стиль спілкування з підлітками в ЗОШ. Під стилем спілкування розуміють індивідуальну стабільну форму комунікативної поведінки спеціаліста, яка проявляється у будь-яких умовах взаємодії: у ділових і особистих відносинах, у стилі керівництва і виховання, способах прийняття рішень і розв'язання конфліктів, у наборі прийомів психолого-педагогічного впливу на школяра. Сформований стиль свідчить про досягнення спеціалістом комунікативної майстерності.

Отже, правильно підібраний стиль спілкування соціального педагога як загально професійний, так і індивідуальний сприяє вирішенню цілого комплексу завдань стосовно тієї чи іншої людини. Соціальний педагог має досконало володіти знаннями й уміннями професійної комунікації, а також вміти адекватно їх застосовувати у відповідній сфері та ситуації з підлітками в умовах загальноосвітньої школи.

Список використаних джерел:

1. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: Навчальний посібник / Лідія Ернестівна Орбан – Лембрик. – К. : Академвидав, 2005. – 446 с.
2. Психологічна енциклопедія / Автор – упорядник Степанів О. М. – К. : Академвидав, 2006. – 423 с.
3. Рубинштейн С. Л. Проблемы общей психологии / Сергей Леонидович Рубинштейн. – М. : Изд-во АПН, 1973. – 483 с.